stone and other structures characteristic of this period was discovered in test pits excavated in the settlement adjacent to Tauragnai Hillfort II (Fig. 3).

During the survey in Stučiai village (Tauragnai eldership) the old settlement was explored with the excavation of four test pits. The discovered cultural layer and sunken structures, which contained pottery with rough surfaces and partly thrown pottery, date to the mid-1st–early 2nd millennium (Fig. 3). A suspected barrow cemetery site was discovered on the N shore of Lake Labė to the W of the town of Tauragnai.

Bronius Dakanis,
Manvydas Vitkūnas

Kirviai iš Ukmergės ir jos apylinkių

2017 m. Ukmergėje atliekant archeologinius tyrimus, bendraujant su vietiniais gyventojais ir darbus vykdančiais darbuotojais, sužinota apie šiame mieste ir jo apylinkėse rastus kirvius, išsiaiškintos jų radimo aplinkybės ir vietos. Tai Ukmergės titnaginis įtveriamasis, Nuotekų akmeninis su skyle kotui ir Virkščių žalvarinis įtveriamasis kirviai.

Ukmergės titnaginis įtveriamasis kirvis netaisyklingo keturkampio pjūvio, pagamintas iš pilkos spalvos titnago. Jo paviršius nugludintas, su išlikusiomis nuo žaliavos skaldymo duobutėmis (1 pav.). Kirvis didelis, apie 15,8 cm ilgio, arčiau ašmenų 6 cm pločio ir 3,7 cm storio ties viduriu (matavimai nėra labai tikslūs, nes kirvis apžiūrėtas trumpai). Ašmenys 5,4 cm pločio, išgaubti, mažai aptrupėję. Pentis siaurėjanti, 3,5 cm pločio ir 1,7 cm storio, taip pat išgaubta. Kirvis priskiriamas keturkampio skersinio pjūvio kirvių grupei, didžiausiai Lietuvoje – jų 1974 m. suregistruota 110. Tokie kirviai būdingi vėlyvojo neolito stovykloms, bet galėjo būti naudojami ir iki vėlyvojo bronzos amžiaus (*LAA*, 1974, t. 1, p. 85–86).

Kirvį Ukmergės mieste, Pivonijoje, 1,6 km į P, PR nuo Ukmergės piliakalnio, Vilniaus gatvėje, tarp daugiabučio gyvenamojo namo 93 ir gatvės, grėbdamas skvere medžių lapus, rado Vilkmergėlės pakrantę tarp Ukmergės piliakalnio ir Vytauto gatvės tvarkęs darbininkas. Kirvį saugo radėjas.

Nuotekų akmeninis kirvis su skyle kotui pagamintas iš žalsvos spalvos stambiagrūdžio granito, jis 8,3 cm ilgio ir 5 cm ties skyle pločio (2, 3 pav.). Mažesnė šono pusė nuskilusi. Kirvio šonai buvę išgaubti, kraštai beveik lygiagretūs, kiek platėjantys ašmenų link. Pentis irgi kiek išgaubta, 4,8 cm pločio. Ašmenys išlenkti, 5,4 cm pločio. Skylė kotui buvusi 1,6–2,3 cm skersmens. Kirvis priskirtinas kirvių su ilga keturkampe pentimi ir gaubtomis šoninėmis briaunomis grupei. Tokie kirviai būdingi II tūkst. pr. Kr. II pusei ir I tūkst. pr. Kr. (*LAA*, 1974, t. 1, p. 88–90).

Kirvis rastas Nuotekų kaime, 150 m į ŠV nuo Šventosios intako Panuotekio ir Pabalio santakos, 1 km į PR nuo Šventosios upės kairiojo kranto, seno gyvenamojo namo (Tuo-

0 5 cm

1 pav. Titnaginis įtveriamasis kirvis iš Ukmergės. B. Dakanio nuotr.

Fig. 1. The flint celt from Ukmergė.

0 4 cm

2 pav. Nuotekų akmeninis kirvis su skyle kotui (sveikoji pusė). B. Dakanio nuotr.

Fig. 2. The Nuotekai stone axe with a shaft hole (intact side).

0 4 cm

3 pav. Nuotekų akmeninis kirvis su skyle kotui (nudužusi pusė). B. Dakanio nuotr.

Fig. 3. The Nuotekai stone axe with a shaft hole (broken side).

0 2 cm

4 pav. Virkščių žalvarinis įtveriamasis atkraštinis kirvis. B. Dakanio nuotr.

Fig. 4. The Virkščiai bronze flanged axe.

pų g. 9) PV gale, akmenų klojinyje prie pamatų, maždaug 30 cm gylyje. Jį saugo radėjas, Nuotekų kaimo gyventojas Linas Starta. Be to, tarp šio namo ir gatvės rasta (apie 5) 1666 m. šilingų.

Virkščių bronzinis įtveriamasis kirvis be įtvaro viršutinės dalies – 8,96 cm ilgio (4 pav.). Įtvaro galas nudužęs, visos kitos kirvelio dalys gerai išlikusios, tik jo paviršiaus oksidacinis sluoksnis daugelyje vietų aptrupėjęs. Ant vieno kirvio šono abiejų atkraščių per jų vidurį yra įsirėžę vėlyvesni, ne dabartiniai, metalo nubrozdinimai, matyt, atsiradę dirbant žemės darbus. Kirvio ašmenys trumpi, 4,97 cm pločio (iki atkraščių – 3,6–3,7 cm). Įtvaro plotis ties jo nudužimo vieta – 2,27 cm. Atkraščiai 2,3 ir 2,38 cm aukščio. Pagal formą Virkščių kirvis priskirtinas Rytų Pabaltijo atkraštinių kirvių tipui ir datuojamas 1300–1100 m. pr. Kr. Tai vienas iš kelių žinomų Lietuvoje šio tipo ankstyviausių kirvių, kurių įtvaras ilgas, ašmenys trumpi. Artimiausias pagal formą šiam Virkščių kirviui yra kirvis iš Bulėnų (Šiaulių r.), bet pastarojo įtvaro įduba kotui link ašmenų užsibaigia smailai, o Virkščių – pusapskritimiu, panašiai kaip panašaus kirvio iš Stremenių (Šilalės r.). Virkščių kirvio forma panaši į kai kurių atkraštinių skobtinių kirvių (pavyzdžiui, Gailiūnų iš Šiaulių r.). Tik minėtoje vietoje įtvaro gili įduba ne stačiakampė ar beveik stačiakampė, kaip skobtinių kirvių, bet siaurėjanti ir užapvalinta. Atkraštinių kirvių Lietuvoje registruota 51, iš jų Rytų Pabaltijo tipui priskirti 27 (pagal: Merkevičius A., *Ankstyvieji metaliniai dirbiniai Lietuvoje*, V., 2011).

Kirvis rastas 530 m į R nuo Virkščių kaimo Š vienkiemių, esančių tarp Virkščių gyvenvietės ir Siesarties (iš jų nuo R vienkiemio, Daratlaukio g. 21), 650 m į PR nuo Siesarties ir jo kairiojo bevardžio intako santakos, 740 m į R–PR nuo Virkščių–Valų kelio, 930 m į PR nuo šio kelio tilto per Siesartį. Už 320 m į Š nuo kirvio radimvietės teka Siesarties upė (ties prataka per jo kilpą), 220 m į Š–ŠR yra šios kilpos P galas, o į ŠV prasideda upelis – griova į Siesarties slėnį ties minėta jo kilpa. Kirvį 2016 m. žemės paviršiuje rado ir saugo Nuotekų kaimo gyventojas Linas Starta.

Axes from Ukmergė and its Vicinity

In 2017, an investigation in Ukmergė yielded information about the Stone and Early Metal Age axes found and preserved by the inhabitants of this city and its environs. A large polished grey flint celt (Fig. 1) found in Ukmergė

was ascribed to the square cross-section celt group, which is characteristic for Late Neolithic camps, but could have also been used up until the Late Bronze Age. Half of a stone shaft-hole axe made of greenish coarse granite was found at a depth of 30 cm in Nuotekai village (Ukmergė District) (Figs. 2, 3). The axe's face was convex and its sides almost parallel, flaring somewhat towards the bit edge. It is ascribable to the group of axes with a long square pole and convex faces which dates to the second half of the 2nd–1st millennium BC. A bronze flanged axe was found on the ground's surface in Virkščiai village (Ukmergė District) (Fig. 4). Based on its form, the Virkščiai axe is ascribable to the East Baltic flanged axe type and dates to 1300–1100 BC.

Lukas Gaižauskas

Žvalgymai Vokės aukštupyje 2016 m.

2016 m. gegužės ir rugpjūčio mėnesiais vykdyti archeologiniai žvalgymai Vokės upės aukštupyje ir Baltosios Vokės durpyno (Vilniaus r.) aplinkoje. Šiame mikroregione vyrauja fluvioglacialinio srauto suformuotas reljefas – užpelkėjęs duburys (jame telkšo Papio ežeras) ir vagos, kuriomis tekėjo pats srautas, bei virš jų iškilusios žvyringos fluvioglacialinės salos ir terasos. 1989–1991 m. archeologams žvalgant šio duburio terasų pakraščius, aptikta net 19 radimviečių, datuojamų nuo finalinio paleolito iki ankstyvojo bronzos amžiaus, o vienoje iš jų – Papiškių 4-oje, su uždurpėjusiu kultūriniu sluoksniu ir išlikusiais organinės kilmės radiniais – detaliai kasinėta (vadovas Dž. Brazaitis) (*ATL 1988 ir 1989 metais*, 1990, p. 3–7; *ATL*

1 pav. Žvalgymų Vokės aukštupyje situacinis planas (LiDAR pagrindas): 1 – gręžiniai; 2 – kasiniai; 3 – 2016 m. surastos akmens–bronzos amžių radimvietės; 4 – 1989–1991 m. identifikuotos radimvietės; 5 – Papiškių 1–4 senovės gyvenvietės; 6 – vizualiai žvalgyti plotai. L. Gaižausko brėž.

Fig. 1. Situation plan of the surveys (based on LiDAR data) in the upper reaches of the Vokė: 1 – boreholes; 2 – shovel test pits; 3 – Stone–Bronze Age find spots discovered in 2016; 4 – find spots identified during 1989–1991; 5 – Papiškiai 1–4 Old Settlements; 6 – fieldwalked areas.

